

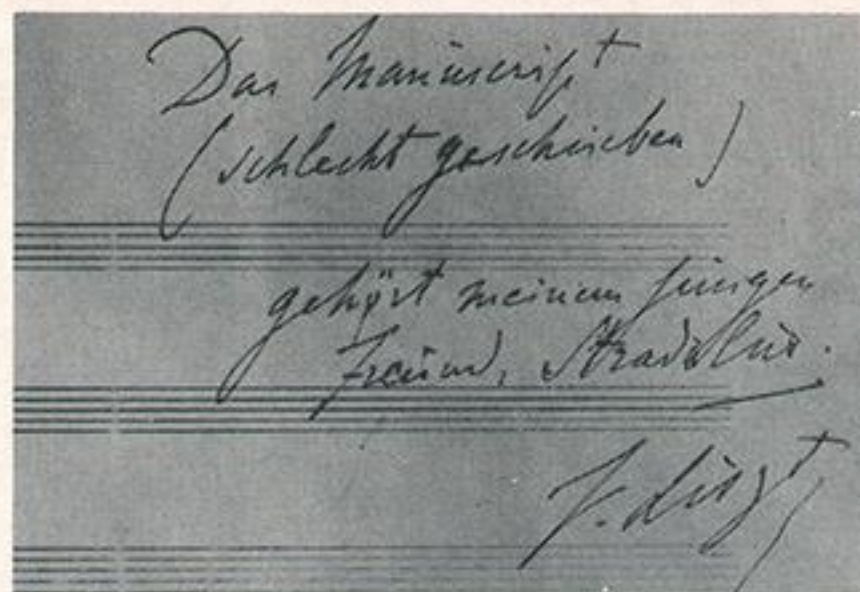

Titulní list nokturna En Rêve, které Liszt připsal A. Stradalovi.

August Stradal patřil mezi posledních šest žáků, kteří se sešli u stárnoucího Liszta na sklonku jeho života. S dalšími dvěma jeho oblíbenými žáky, Augustem Göllerichem a Linou Schmalhausenovou, dělal Lisztovi podle potřeby společníka, sekretáře, opisovače i „osobního interpreta“, když bylo třeba přednést nové Lisztovy skladby v uzavřené společnosti nebo na veřejných koncertech. Těmto svým mladým přátelům věnoval skladatel některé ze svých pozdních skladeb. Stradalovi dedikoval nokturno En Rêve a za provedení 19. Uherské rapsodie v Budapešti roku 1885 mu daroval výtisk této skladby s připsaným věnováním, v němž Stradalovi děkuje za vynikající interpretaci.

Aug. 242/1

Lisztova dedikace ve výtisku skladby En Rêve.

Stradal stál se svými několika kolegy Lisztovi po boku v jeho nejtěžších letech, kdy na něho doléhaly nejen fyzické útrapy, ale i starosti psychického rázu. Ukázalo se, že Liszt je vlastně člověkem bez domova, anebo — což je totéž — jeho domov byl stejně tak ve Výmaru, jako v Budapešti nebo v Římě. Měl milenky i vlastní děti, neměl však manželství a rodinu. Přátel ubývalo úměrně s jeho věkem i s poklesem popularity. Snad nejvíc ho tížilo, že se na něho zapomíná a že je málo uváděna jeho hudba. Nebyla někdy na programu ani tehdy, když se konal koncert na jeho počest. Jak Stradal uvádí, Liszt ke konci života — na rozdíl od svých mladších let — lpěl na svých skladbách a rád se zaposlouchal do své hudby...

Po Lisztově smrti uspořádal August Stradal k počtě jeho památky tři koncerty ve Vídni (v listopadu 1886 až lednu 1887), na nichž spolu s dalším Lisztovým žákem Augustem Göllerichem provedli na dvou klavírech všechny Lisztovy symfonické básně. Rok Lisztova úmrtí byl začátkem Stradalovy koncertní dráhy, během které — za dvanáct let — uskutečnil přes padesát samostatných vystoupení v největších evropských hudebních centrech: Londýně, Paříži, Berlíně, Praze a dalších německých a českých městech.

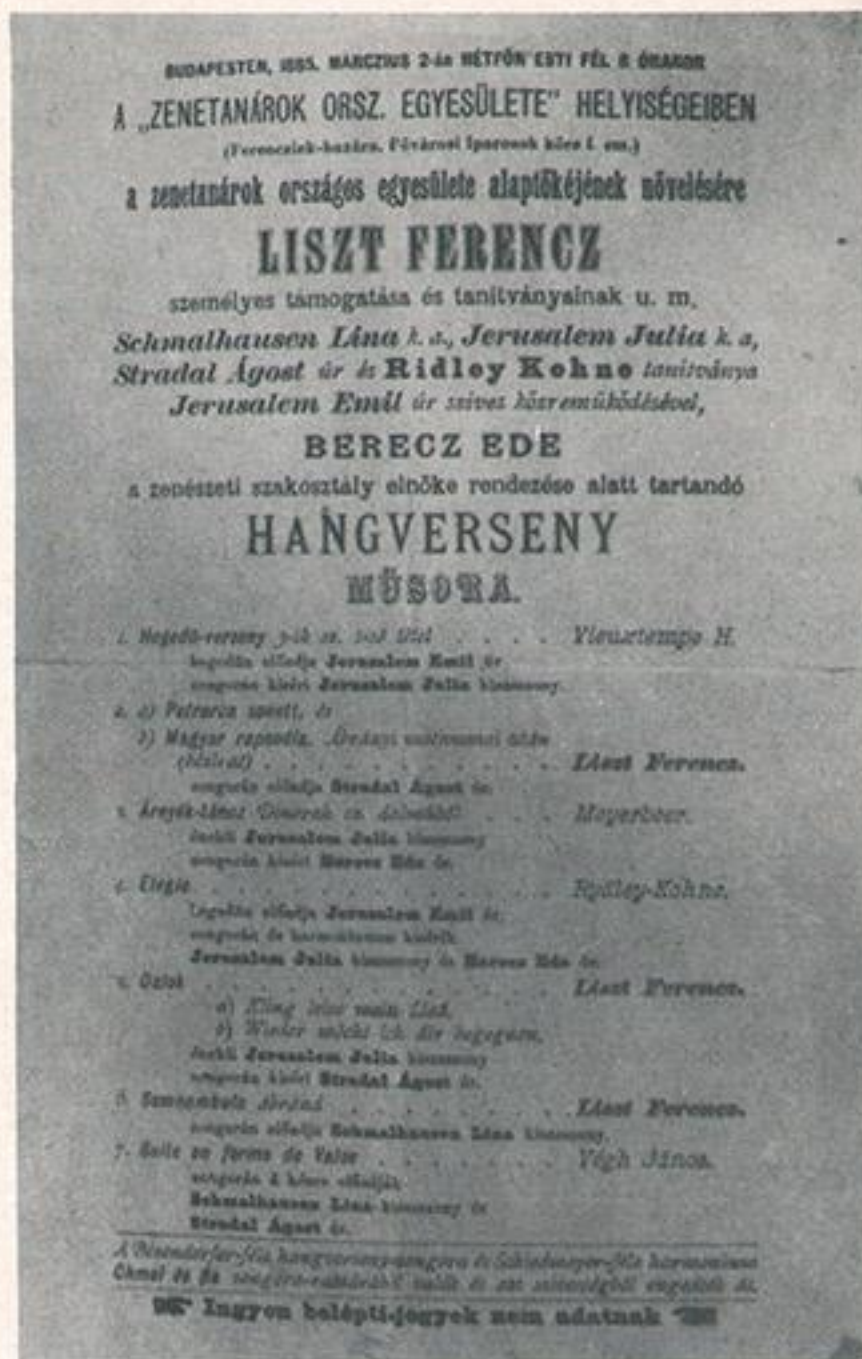
Stradal měl od počátku na programu převážně Lisztovy skladby a jeho transkripce a získal si tím jméno specializovaného lisztovského interpreta. Obdo-

bí veřejného vystupování končí u Stradala kupodivu dosti brzo přesto, že jeho koncerty si našly své obecenstvo a byly příznivě, někdy až nadšeně hodnoceny soudobou kritikou. Stradal opouští pro umělce tolik vzrušující atmosféru koncertních síní a uchyluje se do zátíší svého vídeňského domova, aby se zcela věnoval komponování. Určitou, ne-li rozhodující roli zde patrně sehrál jeho neuspokojivý zdravotní stav.

Už na svých prvních koncertech Stradal uvedl několik vlastních úprav cizích autorů a pokračoval tak v činnosti svého velkého učitele. Stradalovy klavírní transkripce setkaly se u široké hudební veřejnosti s takovým zájmem, že byly rychle za sebou vydávány největšími nakladatelskými domy ve Vídni, Lipsku, Berlíně a jinde. Transkripce se Stradal zabýval až do konce života. Kolik jich vytvořil, nemůžeme dnes s určitostí říci, snad okolo 250. Jeho původní skladatelská tvorba se soustředila na písně, jichž napsal asi 54.

V roce 1919 se August Stradal vrátil do Čech a usadil se v Krásné Lípě u Rumburka, kde se věnoval vyučování klavíru. Pozoruhodná a bohatá byla také jeho činnost literární. Největší teoretickou prací, kterou dokončil v době války, byl rozbor úplného díla Ference Liszta v rozsahu dvaceti svazků. Tiskem se mu podařilo vydat (r. 1904) první část této rozsáhlé práce, zbytek zůstal v rukopisu. V denním tisku a hudebních časopisech publikoval mnoho odborných a vzpomínkových článků o osobnosti Liszta a jeho díle a další studie věnoval také Antonu Brucknerovi, s nímž se osobně seblížil a udržoval s ním přátelský styk až do jeho smrti.

Stradalova pozůstalost je dnes deponována v městském muzeu v Rumburku. Vydává působivé svědectví o osobnosti Augusta Stradala — o Stradalovi klavíristovi, skladateli, pedagogovi a publicistovi. Pravda, klavírní transkripce, parafráze a fantazie, jak je znala a přijímala jeho doba, jsou pro nás už jen historickou záležitostí, ale v časech Lisztova působení a ještě několik desetiletí po něm měly na koncertních pódii své oprávnění. Ve vývoji klavírní hry představují určitou charakteristickou etapu, která nezůstala bez vlivu na rozmach klavírní techniky a konečně i na širší poznání soudobé i dřívější klavírní tvorby.

Program prvního Stradalova veřejného vystoupení s žáky F. Liszta v Budapešti 2. března 1885.

V pozůstalosti nalezneme také dopisy, které Stradal obdržel od hudební spisovatelky Liny Ramannové, biografky Lisztovy a editorky jeho spisů. Vyplývá z nich, že Stradal vedl intenzivní písemný styk se spisovatelkou, které poskytl pro její připravované knihy mnoho informací, jež se týkaly Lisztova skladatelského díla, jeho pedagogických metod a posledních let života. Podle sdělení z památníku německé literatury ve

Výmaru nachází se v tamějším Lisztově archívu 69 Stradalových dopisů adresovaných L. Ramannové v letech 1894 až 1902, tedy v době, kdy v Lipsku začaly vycházet první svazky jejího obsáhlého díla nazvaného Franz Liszt als Künstler und Mensch.

První díl Stradalovy studie o skladbách F. Liszta. (1904)

Nespornou hodnotu i pro dnešek mají Stradalovy vzpomínkové statě o Lisztovi, Brucknerovi a dalších hudebnících. Biografickou literaturou byly už nemálo využity. Vzpomínky na Liszta z let 1884-1886 shrnul A. Stradal do knihy *Erinnerungen an Franz Liszt*, kterou v roce 1929 vydalo nakladatelství P. Haupta v Bernu. Kniha patří k základním dílům lisztovské bibliografie, neboť přináší mnoho nových údajů a poznatků k poslední životní etapě jednoho z největších hudebních zjevů 19. století.

August Stradal zemřel v Krásné Lípě 13. března 1930, dva měsíce poté, co dovršil 70 let. Dva roky předtím mu byla udělena státní cena Československé republiky za celoživotní dílo. I když jeho skladatelská tvorba je zapomenuta a umění klavírní hry zaniklo se svým tvůrcem, jeho jméno bude i v budoucnu vzpomínáno v souvislosti s velkým odkazem Ference Liszta.

BOHUMIL PLEVKA

Vystavené exponáty z majetku Městského muzea v Rumburku jsou doplněny dokumenty, fotoreprodukcemi a knihami z osobního archívu Bohumila Plevky, autora připravované knihy *Liszt v Praze*, kterou vydá nakladatelství Supraphon

F. LISZT OČIMA SVÉHO ŽÁKA A. STRADALA

Když bylo F. Lisztovi třiasedmdesát let, navštívil ho ve Výmaru mladý vídeňský pianista a vyslovil přání přednést mu svou hru. Adept klavírního umění, jehož jméno bylo August Stradal, nebyl odmítnut, dostalo se mu příležitosti zahrát a Liszt jej přijal mezi své poslední žáky.

August Stradal se narodil 17. května 1860 v Teplicích v rodině advokáta dr. Františka Josefa Stradala jako šesté dítě. Vyrůstal ve velice muzikálním prostředí, neboť jeho otec byl zanícený hudebník, jenž otevřel svůj dům široké společnosti umělců, kteří přijížděli do Teplic koncertovat. Za studiem gymnázia August odešel do Litoměřic a práva studoval ve Vídni, jak to vyžadovala rodinná tradice, i když hudba byla bližší jeho srdci. Chodil tedy alespoň poslouchat přednášky Eduarda Hanslicka a Antona Brucknera na vídeňské univerzitě a klavíru a hudební teorii se učil u profesorů konzervatoře A. Doora, T. Leschetizkého a A. Brucknera.

Hluboký dojem učinilo na Stradala provedení Dantovské symfonie ve Vídni 12. dubna 1881, jež se uskutečnilo za přítomnosti skladatele. Tento večer rozhodl, jak Stradal vzpomíná, o jeho umělecké dráze, která se měla nadále vyvíjet v oddané službě Lisztovu dílu a v trvalém obdivu k jeho osobnosti. 20. září 1884 stanul Stradal před Lisztem ve Výmaru a zůstal s ním natrvalo. Splnila se jeho životní touha: stát se žákem Ference Liszta. Splnilo se mu dokonce víc než očekával.